

Felszolgálati díj a magyar jogban⁺

Service charge in the Hungarian law

Service charge appeared in the Hungarian law on the 1st of October 2005. According to the provisions of the statutory instrument catering establishments may charge the customers for the services. This study concentrates on the critics of this regulation.

A magyar állami szabályozásban 2005. október 1-jei hatálybalépéssel – az alábbiak szerint – megengedett a („borravaló”-tól különböző) „felszolgálati díj” alkalmazása. A hagyományos üzemeltetésű rendszerben működő vendéglátó üzletben, rendezvényen – a külön jogszabályban meghatározott munkahelyi vendéglátás és a vendéglátó üzletben folytatott előfizetéses étkeztetés kivételével – a vendéglátó üzlet szolgáltatásai után az üzemeltető felszolgálati díjat számíthat fel.¹ Az étlapon feltüntetett felszolgálati díj mértéke a vendég által elfogyasztott termékek ét- és itallapon, valamint árlapon feltüntetett, az általános forgalmi adót tartalmazó árának 15%-át nem haladhatja meg. Az így számított felszolgálati díj az általános forgalmi adót is tartalmazza. A fogyasztó részére adott számlán, nyugtán a fogyasztó által fizetendő összegben a felszolgálati díjat elkülönítetten kell feltüntetni.²

A felszámított felszolgálati díjat havonta kell a vendéglátásban közvetlenül – az üzletben – közreműködőknek kifizetni. A kifizetésnek meg kell egyeznie a felszolgálati díj befolyt összegének – külön jogszabályokban meghatározott – adókkal és járulékokkal csökkentett hányadával.³ A felszolgálati díj közreműködők közötti felosztásának szabályairól, arányáról az üzemeltetőnek – ha a munkahelyen munkavállalói érdek-képviselői szervezet működik – az érdek-képviselői szervezettel kell írásban megállapodnia. Ha a munkahelyen munkavállalói érdek-képviselői szervezet nem működik, a felszolgálati díj felosztásának arányáról az üzemeltetőnek a közreműködőkkel kell írásban megállapodnia.⁴

A „felszolgálati díj” bevezetésének lényegét képezi, hogy e díj után a foglalkoztatottnak nyugdíjjárulékos és egészségbiztosítási járulékfizetési kötelezettsége nem keletkezik, a foglalkoztatottnak pedig csak 15%-os nyugdíjbiztosítási járulékosat kell fizetnie, amely magában foglalja a nyugdíjjárulékosat is; a felszolgálati díj után magán-nyugdíjpénztári tagdíjat nem kell fizetni.⁵

A „felszolgálati díj” elemzéséhez (kritikájához) látni kell: a felszolgálati díj áfát nem tartalmazó összegét a vendéglátó üzletet üzemeltető vállalkozásnak az értékesítés nettó árbevételeként (tehát árbevételeként) kell elszámolnia a fogyasztásról kiállított számla, nyugta alapján; a felszolgálati díjből befolyt összegnek a külön jogszabályokban meghatározott adókkal és járulékokkal csökkentett értékét pedig személyi jellegű egyéb kifizetésként (azaz költségeként) kell könyvelnie havonta.⁶ A „felszolgálati díj” – az említettek szerint – a ven-

* BGF Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar, Vendéglátás Intézeti Tanszék, főiskolai docens, dr. iur., Ph.D., Lic. Iur. Can., a Magyar Tudományos Akadémia Állam- és Jogtudományi Bizottságának köztestületi tagja.

⁺ A tanulmány 2006. október 4-én készült.

déglátásban közvetlenül (az üzletben) közreműködők munkájának díjazására – jövedelemként – szolgál; vagyis nem más, mint munka díjazása; valójában egyfajta „teljesítmény-bérezés” (akkor is, ha a magánszemély által ilyen címen megszerzett bevétel nem minősül nem önálló tevékenységből származó bevételnek⁷). A „felszolgáló” – az ismertetett konjunktív feltételek fennállása esetén – azért részesülhet (a munkabéren túl) „felszolgálási díj”-ban, mert „felszolgál”. Ez a megoldás ellentmond annak a koncepciónak, hogy „a vendéglátó helyen a szolgáltatásért kifizetett ellenérték nem csak az elfogyasztott étel, ital árát foglalja magába, hanem minden olyan járulékos szolgáltatás ellenértékét, amely ahhoz kapcsolódik (az étel elkészítése, felszolgálása stb.)”⁸.

Miként említettem, a „felszolgálási díj” nem azonos a „borravaló”-val; noha volt olyan „tervezet”, melynek indokolása szerint: „*A tervezett szabályozás a felszolgálási díjat azért legalizálja, hogy ezáltal a borravaló ne zsebből zsebbe vándoroljon, hanem nyomon követhető legyen.*”; eme motivációt tükrözi a következő mondat is: „*A vendég által önkéntesen adott borravaló sorsa nem követhető nyomon, a döntő hányada zsebből zsebbe vándorol, ez után személyi jövedelemadó annak ellenére sem fizetnek, hogy erre a hatályos rendelkezések szerint is kötelesek lennének azok, akik kapják.*”; ugyanezen „tervezet”-ben a szövegező – furcsa módon – a „borravaló” legalizálásáról beszél (furcsa, mert a „borravaló” akkoriban is legális volt), és a „felszolgálási díj”-ről, mint a „borravaló” helyett bevezetésre kerülő „jogintézmény”-ről szól: „*A tervezet azáltal, hogy legalizálja a borravalót, megteremti a személyi jövedelemadó kötelezettség teljesítésének ellenőrizhetőségét, ugyanakkor számolni kell azzal, hogy a felszolgálási díj emeli a vendéglátási árakat azzal, hogy az eddig önkéntes – a szolgáltatás színvonalától is függő és azt elismerő – borravaló helyett a szolgáltatás színvonalától függetlenül kötelező költséggé válik a fogyasztó számára.*” A „borravaló” és a „felszolgálási díj” közti különbséget nem megjelenítő felfogásról tanúskodik a „tervezet” alábbi megfogalmazása is: „*A vendéglátásban elfogadott gyakorlat a borravaló, ugyanakkor az Európai Unió számos országában a borravaló helyett felszolgálási díjat alkalmaznak, amelynek adótartalma jobban nyomon követhető.*”

A vendéglátás fogyasztóvédelmi jogi szabályozása című, 2003-ban megjelent könyvemben részletesen foglalkozom azzal, hogy – az akkori szabályozás szerint – a „felszolgálási díj” felszámítása jogellenes. Ennek keretében kifejtem: „*A felszolgálásért (kiszolgálásért), illetve a »teríték«-ért (couvert) ellenérték kérése (felszámítása) akkor is jogellenes, ha azt előre, írásban (pl. az étlapon, itallapon, illetve árlapon)⁹ közölték a vendéggel (fogyasztóval); és akkor is, ha az nem százalékban, hanem a Magyar Köztársaság törvényes fizetőeszközében (a Magyar Köztársaság területén törvényes fizetőeszköz szerint) van meghatározva, egyértelműen, könnyen azonosíthatóan és tisztán olvashatóan feltüntetve.*”

„*A fogyasztóvédelemről szóló törvény¹⁰ »A fogyasztók tájékoztatása« címet viselő IV. fejezetében, az ár feltüntetése szabályainak körében kimondja: »(1) Az áru¹¹ fogyasztói forgalomba hozatalakor¹² a forgalmazó¹³ köteles – külön jogszabályban meghatározottak szerint – a fogyasztót¹⁴ írásban tájékoztatni az eladási árról és az egységárról, illetve a szolgáltatás díjáról. (2) Az eladási árat, az egységárat és a szolgáltatás díját a Magyar Köztársaság területén törvényes fizetőeszköz szerint meghatározva, egyértelműen, könnyen azonosíthatóan és tisztán*

olvashatóan kell feltüntetni. (3) A Magyar Köztársaság területén fogyasztói forgalomba hozott áru és szolgáltatás áráként a fogyasztói forgalomban fizetendő árat¹⁵ kell feltüntetni. (4) Több eladási ár vagy szolgáltatási díj egyidejű feltüntetése esetén az áru eladási árán, vagy a szolgáltatás díján a feltüntetett legalacsonyabb eladási árat vagy szolgáltatási díjat kell érteni.¹⁶

Az üzletek működéséről és a belkereskedelmi tevékenység folytatásának feltételeiről szóló kormányrendelet kimondja, hogy az áru árát forintban¹⁷ (tehát nem százalékban) fel kell tüntetni.¹⁸

A vendéglátó üzletek kategóriába sorolásáról, valamint ártájékoztatásáról szóló miniszteri rendelet¹⁹ szerint az ártájékoztató (étlap, itallap, árlap, ártábla, egyedi árkiírás) jól olvashatóan a termék neve mellett a Magyar Köztársaság törvényes fizetőeszközében meghatározva tartalmazza az egyes ételek, készítmények, termékek – jellegétől függően – mennyiségére vagy mértékegységére megállapított, a fogyasztói forgalomban fizetendő árat.²⁰

A felszolgálásért (kiszolgálásért) ellenérték kérése – a Magyar Köztársaság területén törvényes fizetőeszköz szerint meghatározva, egyértelműen, könnyen azonosíthatóan és tisztán olvashatóan feltüntetve is – azért jogellenes, mert a vonatkozó pénzügyi jogi rendelkezéseket sérti; mind az általános forgalmi adó-fizetési kötelezettséget, mind pedig a munka díjazásával kapcsolatos járulékfizetési kötelezettséget sérti. Ahogy azt a fentiekben idézett APEH iránymutatás megfogalmazza: »... a vendéglátóhelyen a szolgáltatásért kifizetett ellenérték nem csak az elfogyasztott étel, ital árát foglalja magába, hanem minden olyan járulékos szolgáltatás ellenértékét, amely ahhoz kapcsolódik (az étel elkészítése, felszolgálása stb.).«; a vendéglátásban nem termékértékesítés történik, hanem egy komplex szolgáltatás, és ez vonatkozik minden vendéglátó üzletre;²¹ a felszolgálás (kiszolgálás) mint munkának a pénzben kifejezett ellenértékét (díjazását) az árképzés során az árreszen belül a költségek, a bérköltségek között kell megjeleníteni, és mind a foglalkoztatottnak (munkavállalónak), mind pedig a foglalkoztatónak (munkáltatónak) viselnie kell a bérjárulékokat.²²

A kérdés polgári jogi szempontból szintén megközelíthető: a cselekmény az »autonóm mozgástér védelmének elve«,²³ valamint a »jóhiszeműség és tisztesség (jó erkölcs) elve«²⁴ alapján is megítélhető (és d. »rendeltetésszerű joggyakorlás elve«, illetőleg »joggal való visszaélés tilalmának elve«)²⁵. A normatív jellegű, ún. operatív alapelvek közvetlenül is alkalmazhatók; »minden törvényes rendelkezésben bennerejlő (immanens) magnak tekintendők«.²⁶

A vendég (fogyasztó) elismerendő és védendő törvényes érdeke (döntési és cselekvési szabadsága, autonóm személyi és vagyoni mozgástere), hogy saját maga eldönthesse, akarja-e pénzben (ellenértékben) is kifejezni a felszolgálással (kiszolgálással) kapcsolatos elégedettségét vagy nem, illetve, ha nem elégedett, akkor ne kelljen külön is fizetnie a felszolgálásért (kiszolgálásért), és ekként is cselekedhessen.

A munka díjazását (a munkabért) a foglalkoztatott (munkavállaló, pl. pincér, barman, vendéglátóipari eladó) nem követelheti a vendégtől, mert a foglalkoztatóval van munkavégzésre irányuló jogviszonyban (munkaviszonyban). A foglalkoztató (gazdálkodó szervezet, üzemeltető) pedig – a fentiekben hivatkozott igazgatási normákból, de a munkajogi szabályokból is következően – nem háríthatja

közvetlenül a vendégre (fogyasztóra) a foglalkoztatott (munkavállaló) munkájáért járó díjazás – akár csak részbeni – megfizetését, mert azzal megsérti egyrészt az általános forgalmi adó és bérjárulék fizetésével kapcsolatos kötelezettségeket, másrészt pedig a munka díjazásával kapcsolatos munkajogi szabályokat is.²⁷ Az ún. »felszolgálási díj« (»borraavaló«) léte, s mértéke tehát a vendég szabad akaratától függ. A vendéglátó üzlet köteles tiszteletben tartani a vendég ezzel kapcsolatos szabadságát (akarati, döntési és cselekvési autonómiáját).²⁸ Ha az ún. »felszolgálási díj« szerinti rész a foglalkoztatott »jussa«,²⁹ akkor az a munkáltató által fizetendő munka díjazása (munkabér) körébe tartozik, ha pedig nem, akkor az a vendég döntésétől függ.

A jóhiszeműség és tisztesség (jóerkölcs) polgári jogi alapelve (követelménye) belső feltétele és egyúttal tartalmi, terjedelmi korlátja minden alanyi jogosultságnak. Az alanyi jog látszatába burkolódzó, de a jóhiszeműség és tisztesség elvét sértő magatartás minimum jogalap nélkülinek, jogosulatlan magatartásnak minősül, azaz igényt nem keletkeztet, jogi védelmet nem kaphat, a célzott joghatást nem érheti el. Súlyosabb eseteiben pedig kifejezetten jogellenesnek minősíthető, vagy a törvény,³⁰ vagy a bíró³¹ által, és a jogellenes magatartáshoz fűződő szankciókkal sújtható.³²

A lábjegyzetben hivatkozott részből – a »rendeltetésszerű joggyakorlás elve« és a »joggal való visszaélés tilalmának elve« körében – röviden a következő hangsúlyozandó: a nemzetgazdaság megkárosítása szélesben értelmezendő; ide sorolandó például a közterhek alóli kibújás is; megjegyzendő, hogy a nemzetgazdasági érdekek védelmére a tételes jog szigorú szabályait kell elsősorban felhasználni, hogy itt valóban csak kivételesen, kiegészítő jelleggel kerüljön alkalmazásra a »joggal való visszaélés tilalma«, de abban az esetben feltétlenül, ha a jogi (pl. büntetőjogi, szabálysértési jogi) eszközök valamilyen okból időben nem funkcionálnak.³³³⁴

A »felszolgálási díj« alkalmazásának megengedésével kapcsolatban, a magyar állami szabályozást illetően a következő megállapításokkal élek:

- 1) A vendéglátásért felelős miniszter törvényben felhatalmazást kapott, hogy a felszolgálási díj alkalmazásának és felhasználásának szabályait jogszabályban megállapítsa;³⁵ a szabályozás azonban – mivel a felszolgálási díj mértékét kell feltüntetni az ét- és itallapon, árlapon, ártáblán³⁶ – ellentétes azzal a törvényi (és kormányrendeleti) szintű rendelkezéssel, amely szerint az eladási árat, az egységárat és a szolgáltatás díját (az áru árát) a Magyar Köztársaság területén törvényes fizetőeszköz szerint (forintban) meghatározva, egyértelműen, könnyen azonosíthatóan és tisztán olvashatóan kell feltüntetni³⁷ (a Magyar Köztársaság területén fogyasztói forgalomba hozott áru és szolgáltatás áráként a fogyasztói forgalomban fizetendő árat – a bruttó, általános forgalmi adóval növelt árat – kell feltüntetni³⁸) – a törvényben kapott felhatalmazás nem tartalmazza, hogy a felszolgálási díj alkalmazását mértékben meghatározva is meg lehet engedni, és a szabályozás semmilyen egyéb szempontját (pl. a maximális mértéket) sem bírja³⁹, így – álláspontom szerint – a felszolgálási díj mértékének megállapításáról, valamint a felszolgálási díj alkalmazásának és felhasználásának szabályairól szóló 71/2005. (IX. 27.) GKM rendelet 1. §-a (3) bekezdésének első mondatában szereplő »mértéke« szöveg-

rész, és ebből következően a vendéglátó üzletek kategóriába sorolásáról, valamint ártájékoztatójáról szóló 43/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet módosításáról szóló 72/2005. (IX. 27.) GKM rendelet 1. §-a [a vendéglátó üzletek kategóriába sorolásáról, valamint ártájékoztatójáról szóló 43/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet 5. §-ának (2) bekezdésében foglalt „*valamint az üzemeltető által külön jogszabály alapján megállapított felszolgálati díj mértékét, amennyiben az üzlet felszolgálati díjat alkalmaz*” szövegrész] sérti a jogalkotásról szóló törvényben is megfogalmazott ama alkotmányos követelményt, hogy az alacsonyabb szintű jogszabály nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal⁴⁰, az Alkotmány 37. §-ának (3) bekezdésében⁴¹ foglalt rendelkezésbe ütközik, ezért alkotmányellenes.

- 2) A jogszabályi rendelkezés szerint a felszolgálati díj az általános forgalmi adót is tartalmazza⁴²; a munka díjazásával kapcsolatos (adó- és) járulékfizetési kötelezettség azonban mind a munkavállaló, mind a munkáltató szempontjából jóval kedvezőbb, mint az egyéb esetekben: miként említettem, a foglalkoztatottnak nyugdíjjárulékos és egészségbiztosítási járulékfizetési kötelezettsége nem keletkezik, a foglalkoztatónak pedig csak 15%-os nyugdíjbiztosítási járulékosat kell fizetnie, amely magában foglalja a nyugdíjjárulékosat is; a felszolgálati díj után magán-nyugdíjpénztári tagdíjat nem kell fizetni⁴³. Ez a megoldás azonban – túl azon, hogy a munka (felszolgálat) díjazásának (pénzben kifejezett ellenértékének), mint költségnek, a bérköltségek között kell szerepelnie – a diszkrimináció tilalmának alkotmányos követelménye⁴⁴ szempontjából is aggályos: a „felszolgálati díj” – vendég nézőpontjából fennálló – kötelező volta folytán „teljesítménybér”-részként funkcionál, az említett, igen kedvező járulékfizetési kötelezettség mellett (valójában nem történt más, mint a jogalkotó ismét felfedezte a teljesítmény-bérezést⁴⁵, – ezúttal azonban diszkriminatív módon), más – szintén teljesítmény- vagy vegyes (időbért és teljesítménybért összekapcsoló) bérezési formában⁴⁶ foglalkoztatott (a szabályozás szempontjából az érintettekkel egy csoportba tartozó, homogén – összehasonlítható, azonos helyzetben levő – jogalanyi kört képező, közvetlenül, „borravalós” szolgáltatást nyújtó) – munkavállalók (és munkáltatók) részére nem biztosítva ezt az igen jelentős kedvezményt. (Például: egy ötven férőhelyes étteremben négy felszolgálatot foglalkoztat a munkáltató; a felszolgálati díj mértéke 15%, amelyből egyenlő arányban a négy felszolgálati részesül; az üzlet havi bruttó – áfát is tartalmazó –, szolgáltatás, fogyasztás utáni bevételrészé tízmillió forint, melyre az üzemeltető – a 15%-os felszolgálati díjnak megfelelően – másfélmillió forint felszolgálati díjat számított fel. Ebből a másfélmillió forintból kétszázötvenezer forint a 20%-os áfa-tartalom, kétszázhuszonezer forint a 15%-os, foglalkoztató által fizetendő nyugdíjbiztosítási járulékos, és egymillió-huszonezer forint a négy felszolgálati részese által fizetendő összeg, azaz személyenként kétszázötvenhatezer-kétszázötven forint – a munkabér mellett, s ráadásul adóterhet nem viselő járandóságnak minősülve⁴⁷; míg egy másik, szintén közvetlenül szolgáltatást nyújtó, „borravalós” és teljesítmény-bérezéses munkavállalói és munkáltatói kör esetében, négy munkavállalóval, 15%-os jutalékkulccsal, egyező pontszámmal, és 100%-os teljesítményű, tízmillió forintos havi bruttó bevétellel a munka díjazása és a

foglalkoztatónak a járulékfizetés – e tanulmány megalkotásának időpontjában a 20%-os áfa, a foglalkoztató által fizetendő 29%-os társadalombiztosítási járulék, a biztosított által fizetendő 8,5%-os nyugdíjjárulék és 6%-os egészség-biztosítási járulék kötelezettsége mellett – jóval hátrányosabb, s ezen bérezési formánál személyi alapbér sincsen – l. garantált bér⁴⁸, szemben az időbérezéssel vagy az időbért és a teljesítménybért összekapcsoló bérezési formával, továbbá a jutalék semmilyen mértékben nem képez adóterhet nem viselő járandóságot.) Véleményem szerint ennek a („személyek közötti”, munka díjazásával kapcsolatos közteherviselési) megkülönböztetésnek – végző soron az emberi méltóság általános személyiségi jogával⁴⁹, de „az egyenlő munkáért mindenkinek, bármilyen megkülönböztetés nélkül, egyenlő bérhez van joga” és a közteherviselés, illetőleg a jogállamiság alkotmányos követelményével⁵⁰ is összefüggésben – objektíve (tárgyilagos mérlegelés szerinti) ésszerű (alkotmányos) indoka nincsen, így önkényes diszkriminációnak minősül, vagyis az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2006. évi LXI. törvény 139. §-a [a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 24. § (1) bekezdése q) pontjának „, a felszolgálati díj” szövegrésze], az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2005. évi LXXXII. törvény 1. §-ának (2) bekezdése [a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 3. §-a 72. pontjának q) alpontja⁵¹], 35. §-a [a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 26. §-ának (7) bekezdése⁵² – ebből következően a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet 87. §-ának (5) bekezdése⁵³] sérti az Alkotmány 70/A. §-ának (1) bekezdésében megfogalmazott megkülönböztetési tilalmat⁵⁴, ezért alkotmányellenes.⁵⁵ (Miként az is az lenne, ha a jogalkotó a teljesítmény- vagy vegyes bérezési forma esetében akként különböztetne, hogy a vendéglátásban közvetlenül – az üzletben – közreműködők jutalékának egy része – például 10%-a – után a foglalkoztatottnak nyugdíjjárulék- és egészség-biztosítási járulékfizetési kötelezettsége nem keletkezne, foglalkoztatóiknak pedig csak 15%-os nyugdíjbiztosítási járulékot kellene fizetniük, míg más – a szabályozás szempontjából az érintettekkel egy csoportba tartozó – munkavállalóknak és munkáltatóknak a jutalék egésze után kellene fizetni a járulékokat, a teljes járulékot, – miképpen fizetniük is kell.) Értelemszerűen: a szóban forgó kedvezmény esélyegyenlőtlenség kiküszöbölését célzó intézkedésként (alkotmányosan megengedhető pozitív diszkriminációként⁵⁶) sem értékelhető, mert az érintett – vendéglátásban közvetlenül közreműködő – munkavállalói (és munkáltatói) kör a szabályozás szempontjából jogegyenlőséggel bír⁵⁷. Tekintettel arra, hogy a vendéglátásért felelős miniszternek adott felhatalmazást tartalmazó törvényi rendelkezés – egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2005. évi LXXXII. törvény 10-11. §-a [az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény 7. §-ának (4) bekezdése és Melléklete I. Legmagasabb ár pontja B) Szolgáltatások fejezetének kiegészítése] – a szabályozás semmilyen szempontját nem tartalmazza⁵⁸ (jogbizonytalan helyzetet teremt), figyelem-

mel az említett tárgyi összefüggésre, sérti az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdésében meghatározott jogállamiság követelményét, ezért alkotmányellenes. A fentiekben mondott példa jól mutatja, hogy a munka díjazása egy részének kiemelése a bérköltség köréből tárgyilagossá mérlegelés szerint ésszerű indokkal nem bír, vagyis önkényes, ezért az Alkotmánybíróság – arra irányuló indítvány kapcsán, figyelemmel a szoros tárgyi összefüggésre – lehet, hogy a felszolgálati díjra vonatkozó valamennyi jogszabályi rendelkezést megsemmisíti [l. 2005. évi LXXXII. törvény 4., 9., 37. §§, 50.§ (2) bekezdés; 2003. évi XCII. törvény 31.§ (2) bekezdés 24. pont; 71/2005. (IX. 27.) GKM r.; 13/1991. (V. 21.) PM rendelet 13., 13/a., 16., 16/a. számú mellékletek vonatkozó részei.]. (Lehet látni: a szabályozásban nem arról van szó, hogy a „borravaló” „nyomon követhető legyen”, a személyi jövedelemadó megfizetésével járjon, ne „zsebből zsebbe vándoroljon”, hanem az említett, igen jelentős adó- és járulékfizetési kedvezményről.)

- 3) Annak ellenére, hogy a jogalkotó megkülönbözteti a „felszolgálati díj”-at a „borravaló”-tól, a „felszolgálati díj” a vendéglátás komplexitásától, szolgáltatási jellegétől, igaz vendégszeretetétől⁵⁹ igen távol esik (különösen, ha az azal kapcsolatos tájékoztatás⁶⁰ elmarad vagy hiányos). Ha a „felszolgálati díj” a munkavállaló „jussa”, akkor az a munkáltató által fizetendő munkabér körébe tartozik, ha pedig nem, akkor az a vendég döntésétől függ; a „jutalék”, illetve a „jutalék” egy részének bruttó áron kívülre helyezésével, a díjazás egy részének a vendég számára történő számszerű megjelenítésével a szolgáltatás tartalmából egyre inkább eltűnik, kikerül az emberi, ami nem ölt testet a „felszolgálati díj”-ban, hanem „semmivé”, a szolgáltatás „ürességévé” válik, mert az csak pénz, dolog, ami a fizikai rend részét képező létező pusztán. Az ember, így a vendég is azonban ennél jóval többre vágyik, az igazi emberi, azaz szeretetteljes, önzetlen magatartásra (még akkor is, ha a munkavállaló díjazásban részesül), melyet a „felszolgálati díj” csak beárnyékol, kiüresít, a visszterhességet hangsúlyozza mind a vendég, mind a munkavállaló számára, s ez károsan visszahat a társadalomra is (az emberek egyre inkább a pusztán érdek, haszon rabságában élnek). Már a vendéglátós is egyre kevésbé igaz vendéglátós, aki önmagáért szereti a másik embert, a vendéget, hanem mindinkább a pénzéért szereti, sőt előbb-utóbb már nem is őt, hanem a pénzét, csak a pénzt szereti, – és a csúszós lejtőn, ki tudja, hol áll meg – a „jog”-alkotó is...

Jegyzetek

¹ L. a felszolgálati díj mértékének megállapításáról, valamint a felszolgálati díj alkalmazásának és felhasználásának szabályairól szóló 71/2005. (IX. 27.) GKM rendelet (a továbbiakban: GKM r.) 1. § (1)-(2) bekezdés. A vendéglátó üzletek kategóriába sorolásáról, valamint ártájékoztatójáról szóló 43/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet (a továbbiakban: R.) 1. §-a (5) bekezdésének a) pontja alapján e rendelet alkalmazásában hagyományos üzemeltetésű rendszerben működik az a vendéglátó üzlet, amelyben a vendéget asztalnál ülve felszolgáló közreműködésével szolgálják ki. A GKM r. 2. §-ának a) pontja értelmében e rendelet alkalmazásában *rendezvény*: az üzemeltető által vendéglátó üzletben vagy más helyszínen

felszolgáló közreműködésével, előzetes megrendelésre nyújtott zártkörű szolgáltatás. Az üzletek működéséről és a belkereskedelmi tevékenység folytatásának feltételeiről szóló 4/1997. (I. 22.) Korm. rendelet 1. számú melléklete szerint – 220. üzletkörü jelzőszám alatt – munkahelyi vendéglátó üzlet [TEÁOR 55.51] – étterem, büfé – a zártrendszerű munkahelyi vendéglátó üzlet, szeszes ital értékesítés nélkül, ideértve a más helyen történő fogyasztásra központi konyhán készített étel értékesítését (közétkeztetés) is. A GKM r. 1. §-a (2) bekezdésének második mondata kimondja, hogy ha a vendéglátó üzlet több értékesítőhellyel rendelkezik, az R. 1. §-ának (5) bekezdésében meghatározott üzemelési rendszereket értékesítőhelyenként külön-külön kell figyelembe venni. Az R. 1. §-a (5) bekezdésének *b*) és *c*) pontja alapján: (E rendelet alkalmazásában) „*b*) önkiszolgáló rendszerben működik az a vendéglátó üzlet, amelyben az általa kiválasztott ételt, illetve italt hagyományos (többször használatos) edényzetben és evőeszközökkel adják át a vendégnek, aki a fogyasztást asztal mellett, *c*) gyorskiszolgáló rendszerben működik az az üzlet, amelyben az általa kiválasztott ételt, illetve italt egyszer használatos edényzetben és egyszer használatos evőeszközökkel, illetve elvitelre alkalmas állapotban, csomagolva adják át a vendégnek, aki a fogyasztást asztal mellett ülve vagy fogyasztópult mellett állva végzi vagy a becsomagolt terméket elviszi.”

² L. GKM r. 1. § (3) bekezdés.

³ L. uo. (4) bekezdés.

⁴ L. uo. (5) bekezdés. A GKM r. 2. §-ának *b*) pontja alapján e rendelet alkalmazásában *közreműködő*: az a munkavállaló, aki a vendéglátó üzlet szolgáltatásaiban részt vesz. Véleményem szerint az idézett rendelkezésekből az következik, hogy ha a hagyományos üzemeltetésű rendszerben működő vendéglátó üzletben, rendezvényen (a munkahelyi vendéglátás és a vendéglátó üzletben folytatott előfizetéses étkeztetés kivételével) a vendéglátó üzlet szolgáltatásai után az üzemeltető – a jogszabályi rendelkezésekben foglaltaknak megfelelően – felszolgálási díjat számít fel, és a vendéglátásban közvetlenül – az üzletben – közreműködik szakács (l. pl. ételkészítés a vendég asztalánál), illetve üzletvezető vagy más munkakörben foglalkoztatott személy, akkor az említettek szerint neki(k) is – nemcsak a felszolgáló(k)nak – ki kell fizetni a felszámított felszolgálási díjat; a jogszabály ugyanis – szemben a „borravaló” esetével – közreműködőről (a vendéglátó üzlet szolgáltatásaiban részt vevő munkavállalóról), és nem pusztán felszolgálóról rendelkezik (volt olyan „tervezet”, amely „felszolgálói díj” megfogalmazással élt, azonban nem ez vált a jogi szabályozás részévé; vö. a következő rendelkezések vonatkozó részeivel). Az R. 5. §-ának (2) bekezdése tartalmazza, hogy az ét- és itallapon, az árlapon, illetőleg az ártáblán az üzemeltető által külön jogszabály (l. GKM r.) alapján megállapított felszolgálási díj mértékét is fel kell tüntetni, amennyiben az üzlet felszolgálási díjat alkalmaz. Ennek értelmében: ha a felszolgálási díj mértéke nincs (vagy nem megfelelően van) feltüntetve, e díj alkalmazása jogellenes [jogilag tilos, azaz semmis – a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 200. § (2) bekezdés, vö. uo. 227. § (2) bekezdés]. A „felszolgálási díj” vonatkozásában l. egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2006. évi LXI. törvény 139. § /,A Tbj. 24. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: »(1) A foglalkoztatott a 19. § (2) bekezdésében meghatározott nyugdíjjárulékot (tagdíjat) és a 19. § (3) bekezdésében meghatározott egészségbiztosítási járulékot fizet. A nyugdíjjárulék (tagdíj) és az egészségbiztosítási járulék alapja azonos a 20. § (1)-(2) bekezdésében meghatározott társadalombiztosítási járulék alapjával. A foglalkoztatott nem fizet *a*) nyugdíjjárulékot és egészségbiztosítási járulékot a járulékalapot képező természetbeni juttatás adóalapként megállapított értékének személyi jövedelemadóval növelt összege, az adóköteles béren kívüli juttatás adóalapként meghatározott részének személyi jövedelemadóval növelt összege, a felszolgálási díj és a borravaló után, *b*) egészségbiztosítási járulékot a jubileumi jutalom, a végkielégítés, az újrakezdési támogatás, a szabadságmegváltás jogcímen kifizetett juttatás, a külön jogszabály szerinti prémiumévek program, illetőleg a különleges

foglalkoztatási állomány keretében járó juttatás, és a határozott időtartamú jogviszony megszűntetése esetén a Munka Törvénykönyve 88. § (2) bekezdése alapján kifizetett összeg után.«¹»; egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2005. évi LXXXII. törvény 1. § (2) bekezdés ¹„Az Szja tv. 3. §-ának 72. pontja a következő *q*) alponttal egészül ki: *(E törvény alkalmazásában az egyes fogalmak jelentése a következő:)* *(Adóterhet nem viselő járandóság:)* »*q*) a magánszemély által külön jogszabály szerint felszolgálatási díj címen megszerzett bevétel, valamint a vendéglátó üzlet felszolgálójaként a fogyasztótól közvetlenül kapott borralaló.«²», 4. § („Az Szja tv. 25. §-ának (1) bekezdése a következő mondattal egészül ki: »Nem minősül nem önálló tevékenységből származó bevételnek a magánszemély által a külön jogszabály szerint felszolgálatási díj címen megszerzett bevétel.«³), 8. §, 9. § ¹„A Htv. 52. §-a 22. pontjának *a*) alpontja helyébe 2006. január 1-jétől a következő rendelkezés lép: *(E törvény alkalmazásában:)* *(22. nettó árbevétel:)* »*a*) a számviteli törvényben meghatározott értékesítés nettó árbevétele (egyszeres könyvvitelt vezető vállalkozó esetében: a pénzügyileg rendezett nettó árbevétel és a nem pénzben kiegyenlített értékesítés nettó árbevételének együttes összege), csökkentve a társasági adóról és az osztalékadóról szóló törvény szerinti jogdíjból származó, árbevételként elszámolt ellenértékkel, a jövedéki adó fizetésére kötelezett vállalkozó esetében az adóhatósággal elszámolt – az egyéb szolgáltatások értékeként, illetve az egyéb ráfordítások között kimutatott – jövedéki adó összegével, továbbá az egyéb ráfordítások között kimutatott, az adóhatósággal elszámolt regisztrációs adó, energiaadó összegével, feltéve, ha az így elszámolt regisztrációs adó, energiaadó összege az értékesítés nettó árbevételét növelte, valamint a külön jogszabály szerinti felszolgálatási díj árbevételként elszámolt összegével, a *b*)-*j*) alpontokban foglalt eltérésekkel.«⁴», 10. § ¹„Az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény (a továbbiakban: Ámt.) 7. §-a a következő (4)-(5) bekezdéssel egészül ki: »(4) Felhatalmazást kap a vendéglátásért felelős miniszter, hogy a felszolgálatási díj alkalmazásának és felhasználásának szabályait jogszabályban megállapítsa. (5) ...«⁵», 11. § ¹„Az Ámt. Melléklete I. Legmagasabb ár pontjának *B*) Szolgáltatások fejezete a következőkkel egészül ki:

»55.30.11.0	A vendéglátásban felszámított	Gazdasági és közlekedési miniszter» ⁶ ,
55.30.12.0	felszolgálatási díj felső mértéké-	
55.40.10.0	nek meghatározása	

35. § ¹„A Tbj. 26. §-a a következő (7)-(8) bekezdéssel egészül ki: »(7) A külön jogszabály szerinti felszolgálatási díj után – a 19. § (1) bekezdésétől eltérően – a foglalkoztató 15%-os nyugdíjbiztosítási járulékot fizet, amely magában foglalja a nyugdíjjárulékot is. A vendéglátó üzlet felszolgálója a – 19. § (2) bekezdésétől eltérően – fogyasztótól közvetlenül kapott borralaló után 15% nyugdíjbiztosítási járulékot fizethet, amely magában foglalja a nyugdíjjárulékot is. A felszolgálatási díj, valamint a borralaló után magán-nyugdíjpénztári tagdíjat nem kell fizetni. (8) ...«⁷», 37. § ¹„A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 22. §-ának (1) bekezdése a következő *e*)-*f*) ponttal egészül ki: [22. § (1) *Az öregségi nyugdíj összegét az 1988. január 1-jétől a nyugdíj megállapításának kezdő napjáig elért (kifizetett) – a kifizetés idején érvényes szabályok szerint nyugdíjjárulék alapjául szolgáló -, a személyi jövedelemadót is tartalmazó, csökkentés nélküli bruttó keresetjövedelem havi átlaga alapján kell meghatározni. Keresetként, jövedelemként kell figyelembe venni:] »*e*) a felszolgálatási díj 81%-át, *f*) a vendéglátó üzlet felszolgálójaként a fogyasztótól közvetlenül kapott borralaló 81%-át.«⁸», 50. § (2) bekezdés ¹„E törvény 35. és 37. §-a 2005. október 1-jén lép hatályba, egyidejűleg a Tbj. 4. §-a *k*) pontja 1. alpontjának szövegrésze kiegészül », a felszolgálatási díj, a vendéglátó üzlet felszolgálójaként a fogyasztótól közvetlenül kapott borralaló (a továbbiakban: borralaló)« szövegrésszel, 24. §-a (1) bekezdésének harmadik mondata a »természetbeni juttatás értéke« szövegrész után kiegészül a » , a felszolgálatási díj, valamint a borralaló« szövegrésszel.»⁹; az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 31. § (2) bekezdés 24. pont ¹„(2) A munkáltató, a kifizető (ideértve az egyéni vállalkozónak nem minősülő magánszemély*

munkáltatót is), illetőleg az 52. § (4) bekezdésének *l)*, *p)*, *r)*, *s)* és *t)* pontjaiban meghatározottak a rájuk vonatkozó bevallási gyakoriságtól függetlenül, havonként, a tárgyhót követő hó 12-éig elektronikus úton bevallást tesznek az adó- és/vagy társadalombiztosítási kötelezettséget eredményező, magánszemélyeknek teljesített kifizetésekkel, juttatásokkal összefüggő valamennyi adóról, járulékról és az alábbi adatokról:” „24. a felszolgálati díj után fizetett nyugdíjjárulékot is magában foglaló nyugdíj-biztosítási járulék alapról és összegéről,“; a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet 87. § (5) bekezdés /„A vendéglátó üzletet üzemeltető foglalkoztató az (1) bekezdés *a)* pontjában meghatározott biztosítottak minősülő felszolgáló esetében köteles a nyilvántartó lapon felvezetni a 15 százalékos mértékű nyugdíjbiztosítási járulék alapról szolgáló felszolgálati díj összegét.“; a települési önkormányzat hatáskörébe tartozó adók és adók módjára behajtható köztartozások nyilvántartásáról, kezeléséről és elszámolásáról szóló 13/1991. (V. 21.) PM rendelet 13., 13/a., 16., 16/a. számú mellékletek; továbbá: 86/2005. Számvetési kérdés – Hogyan történik a 2005 októberétől bevezetett éttermi felszolgálati díj számviteli elszámolása? (Számvetési, Adó, Könyvvizsgálat 2005/11. sz.), APEH tájékoztató a felszolgálati díj és a borralaló utáni járulékfizetési kötelezettségről (Adó és Ellenőrzési Értesítő 2005/11. sz.), APEH tájékoztató a 2005. évi személyi jövedelemadó bevallásával és elszámolásával kapcsolatos kifizetői és munkáltatói feladatokról és az adatszolgáltatásról (uo. 2005/13. sz.; helyesbítette: uo. 2006/1-2. és 3. sz.-ban megjelent APEH közlemény), PM-APEH együttes tájékoztató a felszolgálati díjjal és a borralalóval kapcsolatos általános forgalmi adó és járulék fizetési kötelezettségekről (uo. 2005/14. sz.), PM-APEH együttes tájékoztató a felszolgálati díjjal kapcsolatos általános forgalmi adó és járulékfizetési-kötelezettség megállapításáról [a 2005. évi 14. számban megjelent tájékoztató kiegészítése] (uo. 2006/3. sz.), APEH közlemény az adóigazgatási azonosításra alkalmas nyugta adását biztosító pénztárgépek és taxaméterek forgalmazásának, használatának feltételeiről és az azzal összefüggő nyilvántartási, elszámolási és adatszolgáltatási kötelezettségekről (uo. 2006/1-2. sz.), APEH közlemény a felszolgálati díj alkalmazásának, kezelésének szabályairól a vendéglátóhelyeken üzemelő pénztárgépek esetében (uo. 2006/4. sz.).

⁵ L. 2006. évi LXI. tv. 139.§; 2005. évi LXXXII. tv. 35. §, 50. § (2) bekezdés; a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 4. § *k)* 1. alpont, 24. § (1) bekezdés *a)* pont, 26. § (7) bekezdés [vö. uo. 41. § (3) bekezdés]. A Tbj. 19. §-ának (1)-(3) bekezdései alapján (2006. szeptember 1-jei hatállyal): „(1) A foglalkoztató és a biztosított egyéni vállalkozó által fizetendő társadalombiztosítási járulék mértéke 29 százalék, ebből a nyugdíj-biztosítási járulék 18 százalék, az egészségbiztosítási járulék 11 százalék, amelyből a természetbeni egészségbiztosítási járulék 7 százalék, a pénzbeli egészségbiztosítási járulék 4 százalék. 2007. január 1-jétől a nyugdíj-biztosítási járulék 21 százalék, az egészségbiztosítási járulék 8 százalék, amelyből a természetbeni egészségbiztosítási járulék 5 százalék, a pénzbeli egészségbiztosítási járulék 3 százalék. (2) A biztosított által fizetendő nyugdíjjárulék mértéke *a)* kizárólag a társadalombiztosítási nyugdíj hatálya alá tartozó biztosított esetében 8,5 százalék, *b)* a magánnyugdíjpénztár tagja esetében 0,5 százalék. (3) A biztosított által fizetendő egészségbiztosítási járulék mértéke *a)* 2006. szeptember 1-jétől 6 százalék, amelyből a természetbeni egészségbiztosítási járulék mértéke 4 százalék, a pénzbeli egészségbiztosítási járulék mértéke 2 százalék, *b)* 2007. január 1-jétől 7 százalék, melyből a természetbeni egészségbiztosítási járulék mértéke 4 százalék, a pénzbeli egészségbiztosítási járulék mértéke 3 százalék.” (L. AEÉ 2005/11., 14. és 2006/3. sz.).

⁶ L. 86/2005. Számvetési kérdés (SzAK 2005/11. sz.).

⁷ L. a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 25. §-ának (1) bekezdését.

⁸ L. 2000/124. APEH iránymutatás (a számla kötelező adattartalma vendéglátó-ipari szolgáltatás esetén – megerősítette az AEÉ 2001/11. sz. Melléklete a szakmai iránymutatások

felülvizsgálatáról); HÁMORI Antal, *A vendéglátás fogyasztóvédelmi jogi szabályozása*, Bp. 2003. (328) 16-17.

⁹ L. 43/1998. (VI. 24.) IKIM r. 5. § (1) bek. a)-c) pontok.

¹⁰ 1997. évi CLV. tv.

¹¹ L. uo. 2. § a) pont.

¹² L. uo. i) pont.

¹³ L. uo. j) pont.

¹⁴ L. uo. e) pont.

¹⁵ L. bruttó, általános forgalmi adóval növelt ár.

¹⁶ 1997. évi CLV. tv. 14. § (1)-(4) bek.

¹⁷ Vö. 44/2001. Számveteli kérdés; 1997. évi CLV. tv. 14. § (2) bek.

¹⁸ 4/1997. (I. 22.) Korm. r. 22. § (4) bek.

¹⁹ 43/1998. (VI. 24.) IKIM r.

²⁰ L. uo. 5. § (1) bek.

²¹ L. 2000/124. APEH iránymutatás.

²² Vö. BH 2000.182.

²³ L. Ptk. 2. § (1) bek., és 7. § (1) bek. Vö. az „autonómia tisztelete” etikai alapelveivel.

²⁴ L. Ptk. 4. § (1) bek. Vö. a „Honeste vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere.” ósi alapelveivel; továbbá: pl. Ptk. 200. § (2) bek., Mtj. 956. §, BGB 138. §.

²⁵ L. Ptk. 2. § (2) bek., 5. § (1)-(2) bek.

²⁶ Vö. pl. Bíró György – Lenkovics Barnabás: *Magyar polgári jog (I.). Általános tanok*. 3. k. Miskolc, 1998. Novotni K. 62. p., 79-80. p. Az említett polgári jogi alapelvekhez l. uo. 63-66., 75-81. p. és 82-90. p.

²⁷ Vö. Mt. 141-142. §§; 160. §; 164. § (1) bek. (BH 1994.53.); Mt. 3. § (1) bek., 4. §. L. Mt. 8. §, 9. § (BH 1999.85.).

²⁸ Etikai megfogalmazásban l.: „autonómia tisztelete elve”.

²⁹ A munkaszerződés szerint a munkavállaló (pl. a pincér) a bevétel után jutalékban részesül. Vö. Mt. 143. §, 144. § (1)-(2) bek.; BH 1997.608.; BH 1993.772.; Mt. 76. § (2) bek., (4)-(5) bek., (7)-(8) bek.; 3. § (1) bek., 4. §; l. Mt. 8. §, 9. § (BH 1999.85.); továbbá 1996. évi LXXV. tv. 3. § (1) bek. g) pont.

³⁰ L. pl. Ptk. 5. § (1)-(2) bek., 200. § (2) bek.

³¹ L. pl. Ptk. 7. § (1) bek.

³² Vö. Bíró György – Lenkovics Barnabás: *Magyar polgári jog (I.). Általános tanok*. 3. k. Miskolc, 1998. Novotni K. 80. p. A szóban forgó magatartást vö. még: Ptk. 2. § (2) bek. („rendeltetésszerű joggyakorlás elve”: az árak megállapítására, az árképzésre vonatkozó szabályok alkalmazása vonatkozásában), 5. § (1)-(2) bek. [„joggal való visszaélés tilalmának elve”: a nemzetgazdaság megkárosítása (l. az áfa és a bérjárulékok fizetési kötelezettségének megsértését); a vendégek jogainak, illetve törvényes érdekeinek csorbítása; illetéktelen előnyök szerzése vonatkozásában], és uo. 82-90. p.

³³ L. uo. 88. p. Vö. pl. Btk. 328. §, 218/1999. (XII. 28.) Korm. r. 78. §, 1997. évi CLV. tv. 6. § b) pont, 43. § f) pont, 47. § (1) bek. b) és e) pont, 48. § (1)-(2) bek., 49. § (1) bek. (a „hamis számolás” vonatkozásában).

³⁴ L. HÁMORI Antal: *A vendéglátás fogyasztóvédelmi jogi szabályozása*, Bp., 2003., (328) 18–21.

³⁵ L. 2005. évi LXXXII. tv. 10-11. §; és GKM r.

³⁶ L. R. 5. § (2) bekezdés; vö. GKM r. 1. § (3) bekezdés.

³⁷ L. a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Fgytv.) 14. §-ának (2) bekezdését; és 4/1997. (I. 22.) Korm. r. 22. § (4) bekezdés. Nyilvánvalóan nem lehet ugyanannyi idő alatt, egyértelműen megmondani például a 3760 Ft 8%-át, mint elolvasni azt, hogy (kerekítve) 301 Ft.

³⁸ L. Fgytv. 14. § (3) bekezdés.

³⁹ Vö. 21/1994. (IV. 16.) AB határozat, Indokolás V. 5. b) pont.

⁴⁰ L. a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 1. §-ának (2) bekezdését; vö. a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. §-ának (1) bekezdése, 7. §-ának (2) bekezdése, 19. §-a (1) bekezdése, (3) bekezdésének *b*) pontja, 25. §-ának (2) bekezdése, 35. §-ának (2) bekezdése, 37. §-ának (3) bekezdése.

⁴¹ Az Alkotmány 37. §-ának (3) bekezdése kimondja: „A Kormány tagjai törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján feladatkörükben eljárva rendeletet adnak ki, amelyek törvénnyel és kormányrendelettel nem lehetnek ellentétesek. A rendeleteket a hivatalos lapban ki kell hirdetni.”

⁴² L. GKM r. 1. § (3) bekezdés.

⁴³ L. 5. sz. lábjegyzet.

⁴⁴ L. Alkotmány 70/A. § (1) bekezdés („A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”).

⁴⁵ L. a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 143. §-ának (1) bekezdését.

⁴⁶ L. uo.

⁴⁷ L. 2005. évi LXXXII. tv. 1.§ (2) bekezdés [1995. évi CXVII. tv. 3.§ 72. pont *q*] alpont].

⁴⁸ L. Mt. 143. § (1) és (6) bekezdés, 144. § (1)-(2) bekezdés (BH1999. 474.).

⁴⁹ L. Alkotmány 54. § (1) bekezdés.

⁵⁰ L. Alkotmány 2. § (1) bekezdés, 70/B. § (2) bekezdés és 70/I. §.

⁵¹ („72. Adóterhet nem viselő járandóság:) *q*) a magánszemély által külön jogszabály szerint felszolgálati díj címen megszerzett bevétel, valamint a vendéglátó üzlet felszolgálójaként a fogyasztótól közvetlenül kapott borraivaló;”.

⁵² „(7) A külön jogszabály szerinti felszolgálati díj után - a 19. § (1) bekezdésétől eltérően - a foglalkoztató 15%-os nyugdíjbiztosítási járulékot fizet, amely magában foglalja a nyugdíjjárulékot is. A vendéglátó üzlet felszolgálója a -19. § (2) bekezdésétől eltérően - fogyasztótól közvetlenül kapott borraivaló után 15% nyugdíjbiztosítási járulékot fizethet, amely magában foglalja a nyugdíjjárulékot is. A felszolgálati díj, valamint a borraivaló után magán-nyugdíjpénztári tagdíjat nem kell fizetni. A vendéglátó üzlet felszolgálója a borraivaló után fizethet járulékot a személyi jövedelemadóról benyújtott bevallásában vallja be, a bevallás benyújtására előírt határidőig fizeti meg, továbbá a bevallásában adatot szolgáltat a nyugdíjjárulékot is magában foglaló 15% nyugdíj-biztosítási járulék alapjánól és összegéről.”

⁵³ „(5) A vendéglátó üzletet üzemeltető foglalkoztató az (1) bekezdés *a*) pontjában meghatározott biztosítottak minősülő felszolgáló esetében köteles a nyilvántartó lapon felvezetni a 15 százalékos mértékű nyugdíjbiztosítási járulék alapjául szolgáló felszolgálati díj összegét.”.

⁵⁴ „A megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, azaz az emberi méltóság alapjogán nem eshet csorba, azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni.” [pl. 90/1990. (IV. 25.) AB határozat, Indokolás IV.; 21/1990. (X. 4.) AB határozat, Indokolás III.].

⁵⁵ Vö. pl. 9/1990. (IV. 25.) AB határozat, Indokolás IV.; 21/1990. (X. 4.) AB határozat, Indokolás III., V., XI. („...az Alkotmány 70/A. §-ában foglalt jogegyenlőség... elv nemcsak a természetes, hanem a jogi személyekre is vonatkozik.”); 7/1991. (II. 28.) AB határozat, Indokolás IV. 5. (vö. uo. 4.); 34/1992. (VI. 1.) AB határozat, Indokolás III. 4-5.; 54/1992. (X. 29.) AB határozat, Indokolás III.; 61/1992. (XI. 20.) AB határozat; 881/B/1991. AB határozat, Indokolás III.; 54/1993. (X. 13.) AB határozat, Indokolás II. 2-3.; 35/1994. (VI. 24.) AB

határozat 1., Indokolás III. 2., 5., és dr. Sólyom László alkotmánybíró párhuzamos indokolása; 59/1995. (X. 6.) AB határozat, Indokolás II. 3.3.; 68/1997. (XII. 29.) AB határozat, Indokolás III.; 27/1999. (IX. 15.) AB határozat, Indokolás IV. 2. [vö. pl. 178/B/1995. AB határozat].

⁵⁶ Vö. 33/1993. (V. 28.) AB határozat, Indokolás III. 2.

⁵⁷ Vö. Alkotmány 70/A. § (3) bekezdés („A Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.”); 9/1990. (IV. 25.) AB határozat, Indokolás IV.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, Indokolás III. 5., 7.

⁵⁸ Vö. 21/1994. (IV. 16.) AB határozat, Indokolás V. 5. b) pont.

⁵⁹ L. pl. 28/2000. (IX. 21.) OM r.; HÁMORI Antal, *A vendéglátás fogyasztóvédelmi jogi szabályozása*, Bp. 2003. (328) 14-18. (vö. uo. 19-21.).

⁶⁰ L. R. 5. § (2) bekezdés; GKM r. 1. § (3) bekezdés.